

Tab. 3. Minimalizace rizik – snížení gastrointestinálních nežádoucích účinků

Léčivá látka	Způsob podání	Poznámka
Acetylsalicylová kyselina	●	Zapít minimálně sklenicí vody, vyšší dávky alkalickou minerálkou. Potrava zpomaluje absorpci a snižuje dráždění GIT. Nízké dávky ve formě enterosolventních tablet je vhodnější užít 30 minut před jídlem.
Alopurinol	●	Lépe tolerován s potravou.
Azathioprin	●	Potrava snižuje dráždivost a nevolnost.
Baklofen	●	Potrava snižuje dráždění GIT, neovlivňuje AUC.
Betahistin	–	Potrava snižuje dráždění GIT.
Biperiden	●	Potrava snižuje dráždění GIT.
Bromokriptin	●	Potrava snižuje dráždění GIT, ↑ AUC o 55–65 %, → T _{max} o 1,5–2 hodiny.
Ciprofloxacin	●	Potrava snižuje dráždění GIT, neužívat s mlékem a jogurty. Jídlo snižuje rychlost absorpce, ne AUC.
Dexamethason	●	Potrava snižuje dráždění GIT, neovlivňuje AUC, ↓ C _{max} o 23 %.
Digoxin	●	Potrava snižuje dráždění GIT, neovlivňuje AUC, ↓ C _{max} . Vláknina a pektiny mohou snížit absorpci.
Diklofenak	●	Potrava snižuje dráždění GIT, neovlivňuje AUC, ↓ C _{max} o 60 %, → T _{max} o 3,3 hodiny. Užití s jídlem z tohoto důvodu není vhodné při požadavku na rychlý účinek (nutno brát v potaz lékovou formu).
Doxycyklin	●	Potrava snižuje dráždění GIT, tučné může mírně snížit absorpci. Aby nedošlo k ulceraci jícnu, je třeba dobře zapít a neležet si. Vyhnut se současnému užívání s potravou obsahující vícemocné ionty.
Ethosuximid	●	Potrava snižuje dráždění GIT.
Galantamin	●	Potrava snižuje dráždění GIT. U IR forem ↓ C _{max} o 25 %, → T _{max} o 1,5 hodiny.
Hydrokortison	●	Lépe tolerován s jídlem, především vyšší dávky.
Hydroxychlorochin	●	Potrava či mléko snižuje dráždění GIT.
Chlorid draselný	●	Nalačno dráždí žaludek. Užívat po jídle a hodně zapít.
Ibuprofen	●	Potrava snižuje dráždění GIT, ↓ C _{max} → T _{max} o 1,34–1,96 hodin. Užívat s ohledem na indikaci.
Kabergolin	●	Potrava snižuje dráždění GIT, neovlivňuje absorpci.
Karbamazepin	●	Potrava snižuje dráždění GIT, může zvýšit C _{max} .
Ketoprofen	●	Potrava snižuje dráždění GIT, ↓ C _{max} → T _{max} .
Lithium carbonicum	●	Potrava snižuje dráždění GIT.
Meloxicam	●	Potrava snižuje dráždění GIT, neovlivňuje absorpci.
Metformin	●	Potrava snižuje dráždění GIT. U IR ↓ AUC o 25 %, ↓ C _{max} o 40 %, → T _{max} 35 minut. U ER ↑ AUC dle lékové formy.
Methylprednisolon	●	Potrava snižuje dráždění GIT.
Metronidazol	●	Potrava snižuje dráždění GIT, nemění AUC, ↓ C _{max} → T _{max} . SR užívat nalačno.
Naproxen	●	Potrava snižuje dráždění GIT, ↓ C _{max} → T _{max} .
Nitrofurantoin	●	Potrava či mléko snižuje dráždění GIT, ↑ AUC.
Prednison	●	Potrava snižuje dráždění GIT, ↑ AUC, ↓ C _{max} → T _{max} .
Primidon	●	Potrava může snížit dráždění GIT.
Procyklidin	●	Užívat s jídlem kvůli snížení dráždění žaludku a anticholinergních účinků.
Promethazin	●	Potrava či mléko snižuje dráždění GIT.
Valproát sodný, Valproová kyselina	●	Potrava snižuje dráždění GIT, neovlivňuje AUC, může zpomalit vstřebávání.
Venlafaxin	●	Potrava snižuje dráždění GIT, neovlivňuje AUC.
● (s jídlem/po jídle) ○ (1 h před nebo 2 h po jídle) ○ 30 (30 min před jídlem) – (nezávisle/nezávisí) GIT (gastrointestinální trakt)	↑ (zvýšení) ↓ (snížení) → (prodloužení) ← (zkrácení)	AUC (plocha pod křivkou) C _{max} (maximální sérové koncentrace (peak)) T _{max} (čas potřebný k dosažení C _{max}) SR, ER (léková forma s prodlouženým uvolňováním) IR (léková forma s okamžitým uvolňováním)

hodnější lékové formy s rychlým nástupem účinku a podání mimo jídlo, které by zpomalilo absorpci.

Nitrofurantoin

Farmakokinetický profil nitrofurantoinu závisí na velikosti krystalů v lékové formě. Nitrofurantoin se z makrokrystalů vstřebává pomaleji a má nižší incidenci nežádoucích účinků než forma mikrokrystalická. Potrava a mléko zpomalují pasáž GIT, snižují dráždění GIT, zvyšují a zpomalují absorpci a vedou k stálejším hladinám nitrofurantoinu v moči (59, 60). Je nutné zdůraznit rozdílný farmakokinetický profil jednotlivých LP (např. Furolin®

udrží svou koncentraci po vstřebání po dobu 6 hodin; podává se 4x denně oproti dříve dostupnému Nitrofurantoin-Ratiopharm® (11)) i těch individuálně připravovaných (dostupný je obvykle mikrokrytalický nitrofurantoin) (60).

Limity práce

Farmakokinetiku léčivé látky v organismu do značné míry ovlivňuje léková forma, která určuje její účinnost a bezpečnost. V SPC je výjimečně zdůvodněn předepsaný způsob užití a chybí tak nezdědka zejména u starších LL validní informace pro klinickou praxi. Informace vztahující se na konkrétní

LP nelze plně vztáhnout na všechny LP od dané LL a naopak, nicméně i tak může být nápomocná při kritickém zhodnocení všech aspektů léčby.

Závěr

Potrava může významně ovlivňovat účinnost a bezpečnost léčiv. Při hodnocení léčby pacienta je tedy důležité věnovat pozornost načasování a složení přijímané potravy a nápojů. Správné užívání léčiv ve vztahu k potravě může zabránit změně účinnosti, výskytu nežádoucích účinků nebo případnému selhání léčby. Vždy je třeba zhodnotit zdravotní stav pacienta a indikaci po-